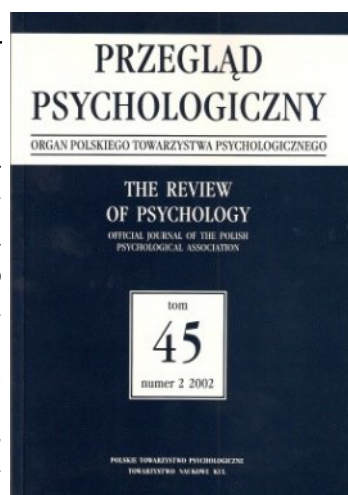

W trzecim numerze *Przeglądu Psychologicznego* z 2019 roku znajdziecie Państwo pięć artykułów naukowych. Publikujemy informacje o zawartości merytorycznej i zapraszamy do zamawiania numeru: http://www.kul.pl/rok-2018,art_78589.html

1. Bernadeta Lelonek-Kuleta *Zaangażowanie kobiet w gry hazardowe – epidemiologia, korelaty, charakterystyka zjawiska*

Abstrakt: Hazard w Polsce wydaje się rozrywką typowo męską. Dane z badań na świecie ukazują, że coraz więcej kobiet angażuje się w gry hazardowe i z tego powodu doświadcza problemów. Specjaliści wykazują, że istnieje specyfika w zakresie kobiecego zaangażowania w hazard, a także rozwoju uzależnienia od hazardu, w związku z czym aktywność hazardowa kobiet i mężczyzn różni się. Różnice dotyczą rodzaju wybieranych gier, motywacji uprawiania hazardu, problemów związanych z grą hazardową, jak również potrzeb wyłaniających się w trakcie terapii oraz oczekiwań dotyczących terapii uzależnienia od hazardu. Różnice te mogą być także związane z czynnikami kulturowymi oraz regulacjami prawnymi. W Polsce nie były dotychczas prowadzone badania poświęcone aktywności hazardowej kobiet. Nasilenie zjawiska oraz jego specyfika nie są znane. Brakuje naukowych publikacji w języku polskim poświęconych temu problemowi. Artykuł ma na celu jego opisanie. Omówione zostały wyniki badań dotyczące nasilenia zaangażowania w hazard oraz problemów hazardowych doświadczanych przez kobiety, specyfika zaangażowania w hazard kobiet, motywy uprawiania hazardu przez kobiety, zaburzenie uprawiania hazardu przez czynniki psychospołeczne z nim związane.

2. Agnieszka Bożek i Aleksandra Tokarz *Metoda dziennika (daily diary) jako przykład metody badawczej w psychologii organizacji*

Abstrakt: Aby sprostać wyzwaniom związanym z dynamicznymi zmianami dotyczącymi m. in. natury pracy, rodzajów zawodów, czy wymagań wobec pracowników, psychologowie pracy i organizacji powinni dysponować nowymi metodami badawczymi, w tym pozwalającymi rejestrować przeżycia i działania pracowników na co dzień. Do jednych z takich metod należy metoda dziennika (daily diary). Odwołując się do kilku badań obcych oraz do badania własnego dotyczącego zaangażowania w działania wykraczające poza podstawowe obowiązki zawodowe w artykule poruszamy najważniejsze kwestie dotyczące projektowania badań przy użyciu dziennika, w tym: rodzaju zmiennych mierzonych tą metodą, przedziału czasu badania i długości pojedynczego pomiaru, zastosowania narzędzi badawczych dostosowanych do pomiaru dziennego, wyboru sposobu pomiaru oraz sposobu motywowania badanych oraz przypominania im o konieczności wypełnienia dziennika każdego dnia. Rozważamy również kwestię sposo-

bów analizy danych uzyskanych dzięki zastosowaniu tej metody. W podsumowaniu wskazujemy także na ograniczenia badań metodą dziennika.

3. Kamila Wojdyło i Jacek Buczny *Kwestionariusz Uzależnienia od Pracy (WCS) – badania dokumentujące trafność i rzetelność*

Abstrakt: W artykule zaprezentowano podstawy teoretyczne, konstrukcję oraz wyniki kolejnych badań dokumentujących trafność i rzetelność kwestionariusza do pomiaru pracoholizmu rozumianego jako uzależnienie od pracy. Teoretyczną podstawą konstrukcji narzędzia jest koncepcja pożądania pracy/uzależnienia od pracy (Work Craving Theory, WCT; Wojdyło, 2013a, 2016). Pożądanie pracy utożsamiane jest z uzależnieniem od pracy i definiowane jako emocjonalno-motywacyjny stan uporczywego dążenia do zajmowania się pracą, którego celem jest kompensacja negatywnych emocji przez tymczasowe wzmocnienie niskiego poczucia własnej wartości i neurotyczny perfekcjonizm. Kwestionariusz Uzależnienia od Pracy (Work Craving Scale; WCS) obejmuje cztery podskale (1) obsesyjno-kompulsywne dążenie do zajmowania się pracą, (2) oczekiwanie kompensacji niskiego poczucia własnej wartości, (3) oczekiwanie redukcji emocji negatywnych i symptomów „odstawiennych” pracy, oraz (4) neurotyczny perfekcjonizm. Dotychczasowe badania pokazały, że charakterystyki psychometryczne WCS są zadowalające. Rezultaty analizy CFA (n = 1273; CFI = 0,92; RMSEA = 0,071) potwierdziły czteroczynnikową strukturę WCS i wskazały na jego wysoką trafność teoretyczną. Badania potwierdziły również rzetelność i trafność kryterialną WCS w zakresie pozytywnego związku z niepohamowaną sprawczością, niepohamowaną wspólnotowością i emocjami negatywnymi oraz negatywnego związku z samooceną i emocjami pozytywnymi.

4. Magdalena Gid i Marek Kowalczyk *Błądzenie myślami u dorosłych w różnym wieku a aktywność i bieżące zaangażowania. Badania z użyciem kwestionariusza MOZ*

Abstrakt: To badanie jest częścią programu walidacji kwestionariusza Myśli oderwane od zadania (MOZ), który ma mierzyć indywidualną skłonność do odrywania się myślami od czynności wymagających skupienia uwagi. Skłonność do błądzenia myślami obniża się wraz z wiekiem w dorosłości. Chcieliśmy sprawdzić, czy wyniki w kwestionariuszu MOZ zmniejszają się wraz z wiekiem respondentów, a zarazem uzyskać informacje, które mogą przyczynić się do wyjaśnienia spadku w błądzeniu myślami w miarę starzenia się – odpowiedź na pytania, czy jest on ograniczony do myśli o określonym wydzwieńku afektywnym oraz czy ma związek ze zmianami aktywności bądź liczby angażujących człowieka spraw. Stu czterdziestu sześciu respondentów w wieku od 21 do 82 lat wypełniło kwestionariusz MOZ, FCZ-KT oraz stworzoną na potrzeby tych badań skalę dotyczącą zakresu „bieżących zaangażowań”, tj. celów, do których osiągnięcia podmiot dąży. Wyniki w kwestionariuszu MOZ były istotnie wyższe u młodszych niż u starszych uczestników badania. Obniżanie się wyników wraz z wiekiem stwierdziliśmy w grupie osób między początkiem trzeciej i początkiem siódmej dekady życia, a u respondentów starszych zarysowała się tendencja przeciwna. Zmniejszanie się błądzenia myślami w miarę upływu lat dorosłego życia w podobnym stopniu dotyczy myśli o negatywnym, pozytywnym i neutralnym zabarwieniu emocjonalnym, reprezentowanych przez trzy skale kwestionariusza MOZ. Nie ma ono związku z malejącą aktywnością ani ze zmianami w bieżących zaangażowaniach.

5. Lesław Kulmatycki i Krystyna Boroń-Krupińska *Stan zrelaksowania a poczucie własnej skuteczności u osób uczestniczących w Treningu Autogennym (TA)*

Celem badań była ocena związku między intensywnością a różnymi objawami stanu zrelaksowania i poczucia własnej skuteczności wśród uczestników treningu autogenego. Badanie przeprowadzono w grupie 103 studentów, w tym 32 mężczyzn i 71 kobiet w wieku od 20 do 29 lat, biorących udział w różnych kursach Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Badani uczestniczyli w szkoleniach autogennych obejmujących odpowiednio 6 lub 12 spotkań. Po ukończeniu cyklu treningowego (ostatnia sesja) do oceny objawów relaksacji i poziomu własnej skuteczności zastosowano Skalę Subiektywnych Uczuć Relaksu (SSOR) i Skalę Ogólnej Skuteczności (GSES). Wyniki pokazały, że w obu grupach (tj. mężczyzn i kobiet) najsilniejszym objawem stanu zrelaksowania było ogólne poczucie spokoju. W grupie męskiej wiązało się to z poczuciem własnej skuteczności w nieoczekiwanych sytuacjach; w grupie kobiet ogólne poczucie spokoju i poczucie własnej skuteczności zostało określone przez wysiłek włożony w rozwiązanie problemu. Grupa studentów płci męskiej reprezentowała ogólne poczucie spokoju, pomimo trudności w utrzymaniu i osiągnięciu celów. W grupie studentek niskie poczucie własnej skuteczności związane z poleganiem na własnych umiejętnościach wiązało się z ogólnym poczuciem spokoju. Poczucie własnej skuteczności wśród respondentów było pozytywnie skorelowane z objawami stanu zrelaksowania.

Recenzja: Wojciech Sak

Łukasz D. Kaczmarek „Pozytywne interwencje psychologiczne. Dobrostan a zachowania intencjonalne” Poznań: Zysk i S-ka, 2016, ss. 304.